

2011MME99 bijlage

Memorandum

Datum : 30 november 2011

Aan : Statencommissie MME

Van : Marian van Asten, afdeling Milieu Tel.: 2291

Onderwerp : Aanvulling beantwoording vragen gesteld tijdens vergadering commissie MME d.d. 14 november 2011, bij de oriënterende bespreking van Statenbrief beantwoording motie lichtvervuiling (agendapunt 7)

Tijdens de oriënterende bespreking van de Statenbrief beantwoording motie Lichtvervuiling, agendapunt 7 van de vergadering van de commissie MME d.d. 14 november 2011, zijn enkele vragen gesteld die niet ter plekke konden worden beantwoord vanwege hun technische aard. Gedeputeerde De Vries heeft toegezegd deze later schriftelijk te beantwoorden. In deze memo is de beantwoording van de openstaande vragen opgenomen.

1. Er komt informatie over innovatieve fietspadverlichting waaronder de proef ten noorden van Bilthoven.

Innovatieve openbare verlichting langs fietspaden

Vroeger werden veelal SOX lampen gebruikt voor de openbare verlichting. Deze lampen geven veel licht zowel voor de weggebruiker als voor de natuur op de grond en de lucht (lichtvervuiling). Om lichtvervuiling te voorkomen werken we met nieuwe twee technieken langs provinciale fietspaden: verlichting op aanvraag en groene LED verlichting.

Verlichting op aanvraag

De verlichting langs het fietspad is standaard uit. Aan het begin van het traject met verlichting staat een detectiepaal. Zodra een fietser deze paal passeert gaat de verlichting branden. De openbare verlichting gaat na ca. 15 minuten uit als er geen fietsverkeer meer aanwezig is. Deze verlichting is toegepast langs de N234 (3 locaties), N237 (tussen Vollenhoven en de Panweg), N226 (nabij de Maarnse Grindweg) en de N415.

LED verlichting

Het fietspad langs de N199 tussen de A1 en de gemeente Bunschoten is vanwege sociale onveiligheid voorzien van verlichting. Omdat het hier om een open landschap gaat is gezocht naar verlichting die zowel de sociale onveiligheid verbetert als ook zo min mogelijk lichtvervuiling veroorzaakt. Dit is de groene LED verlichting geworden.

Ervaringen

Tot nu toe is nog weinig bekend over de ervaringen van de fietsers. Er bereiken ons geen klachten over de verlichting, wel positieve geluiden. In 2012 zal een evaluatie uitgevoerd worden naar alle innovatieve verlichting toegepast langs provinciale wegen. Het resultaat van deze evaluatie zal ter informatie aan de commissie verstrekt worden.

2. Over een jaar komt er een rapportage over de effecten van het beleid rondom lichtvervuiling.

Gedeputeerde Staten zullen eind 2012 een voortgangsverslag aanbieden aan de statencommissie MME. Hierin zal verslag worden gedaan van beleidsinspanningen en uitvoeringsactiviteiten.

3. Hoe ziet de hemelhelderheidskaart er uit in 2020 als we alles doen wat in de memo bij de statenbrief staat?

De hemelhelderheid op een bepaalde locatie wordt, naast de natuurlijke hemelhelderheid, bepaald door bronnen van kunstlicht in de wijde omgeving. Grote concentraties van lichtbronnen, zoals de steden Amersfoort en Utrecht, leveren tot op circa 30 km afstand een relevante bijdrage aan de totale hemelhelderheid. In het onderzoek¹ behorend bij de hemelhelderheidskaart is een schatting gemaakt van de bijdrage van categorieën van lichtbronnen aan de lichtuitstoot naar de atmosfeer, die de hemelhelderheid bepaalt. Een aangepaste schatting² voor de provincie Utrecht is opgenomen in onderstaande tabel.

	Openbare verlichting	Assimilatieverlichting	Sportveldverlichting	Aanstraling, reclame, terreinverl.	Licht van binnenuit gebouwen	Totaal
Percentage van totaal omhoog gestraald licht	40	18	8	24	10	100

De trend van de afgelopen decennia is dat de lichtvervuiling met ongeveer 5% per jaar toeneemt. Uitgaande van ongewijzigde voortzetting van de trend van de afgelopen decennia, zal de lichtuitstoot naar de atmosfeer en daarmee de hemelhelderheid in 2020 circa 80% groter zal zijn dan in 2008. De trend zal echter worden omgebogen, enerzijds door aandacht voor lichtvervuiling - resulterend in de aanpak door diverse partijen waaronder de provincie Utrecht - anderzijds door energiebesparende activiteiten.

Op het grootste deel van de lichtbronnen binnen en buiten de provinciegrenzen hebben wij geen directe zeggenschap. De hemelhelderheid in de toekomst is derhalve in sterke mate afhankelijk van de inspanningen en resultaten van andere partijen, zoals gemeenten, burgers, Rijkswaterstaat en ondernemers. Om deze reden zullen wij ook met o.a. gemeenten in overleg gaan over de aanpak van lichtvervuiling. Dit maakt het echter onmogelijk om een betrouwbare voorspelling te doen over de hemelhelderheid in 2020. Onze verwachting is dat bij blijvende aandacht voor en inzet op de aanpak van lichtvervuiling en energiebesparing een lichte daling van de hemelhelderheid is te verwachten. Uiteraard is dit niet alleen toe te schrijven aan de voorgenomen inspanningen van de provincie Utrecht.

¹ Lichtonderzoek Utrecht, Sotto le Stelle, januari 2009

² In het genoemde onderzoek is er van uitgegaan dat in Utrecht de bijdrage van assimilatieverlichting vanuit de glastuinbouw nihil is. Dit is een onderschatting, aangezien 1,4% van het landelijke areaal glastuinbouw in de provincie Utrecht is gevestigd (onze provincie beslaat 3,3% van het totale oppervlak van Nederland). Bovenstaande tabel bevat een gecorrigeerde, verbeterde schatting van de bijdrage van lichtbronnen aan de Utrechtse hemelhelderheid.

4. Er komt meer informatie over de relatie tussen het gemeentelijk vergunningenbeleid en de provinciale inzet op lichthinder.

Voor het grootste deel van de omgevingsvergunningen op grond van de Wabo is de gemeente bevoegd gezag. Het provinciale beleid t.a.v. lichtvervuiling is hierop van invloed op diverse manieren:

- In de nieuwe PRS wordt donkerte benoemd als één van de milieukwaliteiten van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving, waarvan wij het belangrijk vinden dat zij onderdeel zijn van gebiedsontwikkelingen. Wij vragen bij gemeenten tijdens het overleg over ruimtelijke plannen om aandacht voor deze kwaliteiten, met name via het instrument milieukwaliteitsprofielen. Donkerte is opgenomen in de kwaliteitsprofielen. Op deze wijze stimuleren wij aandacht voor donkerte en lichtvervuiling in ruimtelijke planvorming, hetgeen doorwerkt in de gemeentelijke beoordeling van een omgevingsvergunning.
- In relatie tot landschap wordt lichtvervuiling niet expliciet genoemd in de voorontwerp PRS maar komt het aan de orde in de Kwaliteitsgids voor de Utrechtse landschappen. Hier verwijzen zowel de PRS als de PRV naar. Gemeenten, maar ook projectontwikkelaars en adviesbureaus zullen de Kwaliteitsgids als inspiratiebron gebruiken voor ontwikkelingen in het buitengebied.
- Wij zullen via diverse kanalen de bewustwording bij gemeenten vergroten. In samenwerkingsprojecten zullen wij aandacht vragen voor het onderwerp lichtvervuiling. Naar verwachting zal dit ertoe leiden dat gemeenten bij vergunningverlening aandacht zullen hebben voor dit aspect. Dit kan zijn bij omgevingsvergunningen, maar ook bij evenementenvergunningen.
- In sommige procedures voor de verlening van een vergunning waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, hebben wij als provincie een formele rol. Dit kan zijn in de vorm van een verklaring van geen bedenkingen of een advies. Indien relevant zullen wij daarin het onderwerp lichtvervuiling betrekken, waardoor dit doorwerkt in de gemeentelijke vergunning.